

DATOS IDENTIFICATIVOS

Lingua e literatura: Español

Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G120V01603			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado	Fernández Soneira, Ana María Pauser, Maxi			
Correo-e	anafe@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria
C10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa

C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula
C13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
C14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática
C15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales
C16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula
C17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
C37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación
C44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente
C47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino
C48	Fomentar a lectura e animar a escribir
C49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas
C50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües
C51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira
C52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D9	Traballo en equipo
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A1	B3	C11	D1
	A2	B5	C15	D3
	A5	B11	C43	
			C46	
			C47	
			C48	
			C49	
			C50	
Coñecer o currículo escolar da lingua española e da súa literatura.	A1	B1	C5	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C10	D16
			C17	D18
			C30	
			C37	
			C43	
			C44	
			C45	
			C48	
			C53	
Adquirir coñecementos referidos aos procedementos de ensinanza-aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.	A1	B1	C5	D1
	A2	B2	C8	D3
	A3	B3	C11	D14
	A4	B4	C15	D16
	A5	B10	C16	
		B11	C17	
			C30	
			C37	
			C47	
			C49	
			C50	
			C52	

Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B11	C5 C8 C11 C43 C46 C49 C51 C53	D1 D2 D3 D14 D16
Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e da súa ensinanza.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B10	C5 C8 C11 C45 C46 C47 C48 C49 C50	D1 D2 D3 D14 D16
Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.	A1 A2 A3 A5	B1 B10 B11	C5 C14 C16 C30 C37 C43 C47 C52 C53	D1 D2 D3 D14 D16 D18
Coñecer e empregar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B10 B11	C5 C8 C11 C14 C15 C16 C17 C45 C46 C48	D1 D3 D16
Desenvolver e avaliar contidos do currículo empregando recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B10	C5 C8 C13 C14 C16 C17 C30 C37 C43	D1 D9 D14 D15 D16

Contidos

Tema	
1. O currículo escolar á luz dos principios básicos da linguaxe e da comunicación.	1.1. A lingua, a linguaxe e a lingüística. 1.2. As disciplinas lingüísticas. 1.3. As competencias lingüísticas: a comprensión, a expresión e a interacción, na lingua escrita e na lingua oral. 1.4. A lingua no currículo escolar da educación primaria.
2. Literatura, cultura, tradición, innovación.	2.1. Concepción e papel da literatura no currículo da educación primaria. 2.2. A competencia lectora de textos literarios coma fonte de "desarrollo integral y armónico de los aspectos intelectuales, afectivos y sociales de la persona" (RD 1513/2006).

3. Interpretación e construción de textos dende o español	3.1. A unidade "texto". 3.2. Coherencia e cohesión. Procedimentos cohesivos. 3.3. Os marcadores do discurso e as funcións informativas. 3.4. Cuestións normativas e de estilo. 3.5. Tipoloxía textual: textos literarios e non literarios: 3.5.1. Textos dos medios de comunicación social 3.5.2. Textos do ámbito académico 3.5.3. Textos literarios. 3.6. Textos orais 3.6.1. Formas da comunicación pública: o debate, o foro, o coloquio, etc. 3.6.2. Relacións entre oralidade e escritura
5. Unidade e variedade do español: estándar, socioletos e rexistros.	5.1. Norma e uso do español: o español común e o español estándar. 5.2. Os socioletos. 5.3. Os niveis de fala: culto, coloquial, o argot, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	3	6
Traballos tutelados	10	30	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	30	30	60
Presentacións/exposicións	2	8	10
Sesión maxistral	11	11	22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos.
Traballos tutelados	Técnicas grupales participativas. Exames
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Lecturas e documentación sobre os traballos que se van realizar. Lectura dunha obra literaria. Análise e creación de textos. Preparación da materia e dos exames
Presentacións/exposicións	Os alumnos farán unha exposición oral dun traballo en grupo.
Sesión maxistral	Metodoloxía expositiva

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Estas titorías teñen coma obxectivo axudar a resolver as dúbidas que os contidos da materia lle presenten aos alumnos. Tamén se pretende que os alumnos as empreguen para facer consultas sobre os traballos e para que o profesor teña un seguimento da súa elaboración.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballos tutelados	Elaboración de traballos: prácticas de lingua e análise dunha obra literaria.	60	A1	B4	C5	D1
			A2	B10	C8	D2
			A3	B11	C10	D3
			A4		C11	D14
			A5		C15	D15
					C16	D16
					C17	D18
					C30	
					C37	
					C44	
					C45	
					C46	
					C47	

Presentacións/exposicións	Exposición dun traballo, na que se valorarán tanto os contidos coma a exposición oral.	20	A2 A3 A4 A5		C13 C14 C16 C17 C45 C46 C47	D1 D2 D3 D9 D14 D15 D16 D18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Os alumnos terán que responder a unhas preguntas de desenvolvemento.	20	A1 A2 A3 A4	B1 B10 B11	C8 C17 C43 C45 C46	D1 D2 D3 D14

Outros comentarios sobre a Avaliación

PRIMEIRA EDICIÓN DE ACTAS

Farase una avaliación continua a través do seguimento do alumno nos traballos da aula a través da exposición de traballos e a realización de probas. Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos.

Para poder ser calificado con esta modalidade, o alumno deberá entregar todas as probas establecidas polo profesor, nas datas indicadas. Se o alumno non entrega todos os traballos, non poderá acollerse á avaliación continua.

Os alumnos que non fagan avaliación continua farán unha proba final que valerá o 100% da nota final, que se realizará nas datas oficiais establecidas polo centro. Neste exame haberá unha parte teórica e unha parte práctica que abrangue tanto exercicios de corrección lingüística, semellantes aos desenvolvidos nas horas prácticas da materia, como de aplicación didáctica dos contidos estudados ao longo do curso.

Os alumnos poderán consultar as datas oficiais dos exames na web da facultade, no apartado de Organización Académica.

AVISO: a detección de plaxio nalgún dos traballos propostos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

2ª CONVOCATORIA: a convocatoria de xullo farase unha proba final que valerá o 100% da calificación salvo para aqueles alumnos que teñan feito a avaliación continua, pero que non aprobasen na primeira convocatoria. A estes alumnos gardaráselles a nota obtida na Exposición do traballo (20%) e responderán a preguntas de desenvolvemento por un valor do 80% da nota. Estas preguntas serán tanto dos contidos teóricos da materia coma dos prácticos (exercicios de corrección lingüística e de aplicación didáctica dos contidos teóricos).

As datas dos exames poden consultarse na páxina web do centro, no apartado de Organización Académica.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía principal

BOE (2014). Real Decreto 126/2014, de 28 de febreiro, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria (BOE» núm. 52, 1 de marzo de 2014). Disponible en: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2014-2222

Cassany, Daniel et al. (2003): *Enseñar lengua*, Barcelona, Graó.

Escandell Vidal, Mª Victoria (2005): *La comunicación*, Madrid, Gredos.

Instituto Cervantes (2012): *El libro del español correcto. Claves para hablar y escribir bien en español*, Madrid, Espasa Libros.

Rienda, José (2015): *Claves de la composición escrita*. En Juan Mata Anaya, María Pilar Núñez Delgado y José Rienda Polo: *Didáctica de la lengua y la literatura*, Madrid, Pirámide, pp. 73-96.

Sánchez Abchi, Verónica et al. (2013): *Producción escrita y dificultades de aprendizaje*, Barcelona, Graó.

Bibliografía complementaria

Lecturas

Núñez, Cristina y Rafael Romero (2013): *Emocionario. Di lo que sientes*, Palabras Aladas.

Valcárcel, Rafael R.: *Serie Azul*, Palabras Aladas

Lengua Española

Abascal, Mª D. (2004): *La teoría de la oralidad*, Málaga, Universidad de Málaga.

Álvarez, M. (1993): *Tipos de escrito I: Narración y descripción*, Arco libros, Madrid.

- Álvarez, M. (1994): *Tipos de escrito II: Exposición y argumentación*, Arco libros, Madrid.
- Álvarez, M. (1995): *Tipos de escrito III: Epistolar, administrativo y jurídico*, Arco libros, Madrid.
- Bernárdez, Enrique (2008): *El lenguaje como cultura*, Madrid, Alianza.
- Briz, A. (coord.) (2008): *Saber hablar*, Madrid, Aguilar.
- Briz, A. (2007): "Lo coloquial y lo formal. El eje de la variedad lingüística" [ifc.dpc.es/recursos/publicaciones/29/95/11briz.pdf]
- Casado Velarde, M. (1993): *Introducción a la Gramática del texto*, Cuadernos de Lengua española, Arco libros, Madrid.
- Cassany, Daniel (2006): *Tras las líneas: sobre la lectura contemporánea*, Barcelona, Anagrama.
- Cassany, Daniel (2006): *Taller de textos: leer, escribir y comentar en el aula*, Barcelona, Paidós.
- Cortés Rodríguez, Luis María (2013): *El español que hablamos. Malos usos y buenas soluciones*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Almería.
- Cristal, David (2005): *La revolución del lenguaje*. Madrid, Alianza Editorial.
- Durante, Ana (2015): *Guía práctica de neoespañol. Enigmas y curiosidades del nuevo idioma*, Barcelona, Debate.
- Escandell Vidal, Mª Victoria (coord.) (2009): *El lenguaje humano*, Madrid, Editorial universitaria Ramón Areces.
- Escandell Vidal, Mª Victoria (2014): *La comunicación: lengua, cognición y sociedad*, Madrid, Akal.
- Ferreiro, E. (2002): *Relaciones de (in)dependencia entre oralidad y escritura*, Barcelona, Gedisa.
- Gutiérrez Ordóñez, S. (2000): *Temas, remas, focos, tópicos y comentarios*, Cuadernos de Lengua española, Arco.
- Laborda Gil, Xavier (2003): "Comunicación verbal. Humor y creatividad", en Bassols Soldevila, Mireia (coord.): *Expresión-comunicación y lenguajes en la práctica educativa: creación de proyectos*, Barcelona, Octaedro.
- Loureda Lamas, Óscar (2003): *Introducción a la tipología textual*, Madrid, Arco/Libros.
- Mesanza López, J. (2009): *Hablar y escribir correctamente: barbarismos, impropiedades y dudas en el español oral y escrito*, Madrid, Wolters Kluwer.
- Montolío, Estrella (coord.) (2000): *Manual práctico de escritura académica* (3 vol.), Barcelona, Ariel.
- RAE /ASALE (2013): *El buen uso del español*, Madrid, Espasa Libros.
- Sánchez Lobato, J. (coord.) (2006): *Saber escribir*, Madrid, Aguilar.
- Tascón, Mario (dir.) (2012): *Escribir en Internet. Guía para los nuevos medios y las redes sociales*, Barcelona, Galaxia Gutenberg / Fundéu BBVA.
- Vázquez, Graciela (coord.) (2005): *Español con fines académicos: de la comprensión a la producción de textos*, Madrid, Edinumen

Educación

- Beacco, Jean-Claude et al. (2010). *Language and school subjects - Linguistic dimensions of knowledge building in school curricula*. Strasbourg: Council of Europe-Language Policy Division (www.coe.int/lang/eng).
- Cerrillo Torremocha, Pedro César (2007): [La animación a la lectura desde las edades tempranas]. Biblioteca Virtual Universal [<http://www.biblioteca.org.ar/libros/155057.pdf>]
- Fidalgo Redondo, Raquel et al. (2009): "Cómo enseñar composición escrita en el aula: un modelo de instrucción cognitivo-estratégico y autorregulado". Aula Abierta. Vol.37, nº1, 105-116. Versión electrónica: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3000171.pdf>
- Instituto Nacional de Evaluación Educativa del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2012): PIRLS_TIMSS2011. Estudio Internacional de progreso en comprensión lectora, matemáticas y ciencias. IEA. Vol. I: Informe español. Versión electrónica: <http://www.mecd.gob.es/dctm/inee/internacional/pirlstimss2011vol1.pdf?documentId=0901e72b8146f0ca>
- Mendoza Fillola, Antonio (coord.) (2003): *Didáctica de la lengua y la literatura para primaria*, Madrid, Prentice Hall.
- Mendoza Fillola, Antonio (2008): *Función de la literatura infantil y juvenil en la formación de la competencia literaria* (Edición digital), Alicante, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

Ministerio de Educación-Instituto de Evaluación (2013): *PISA 2012-Informe español*. Madrid, Ministerio de Educación. [http://www.mecd.gob.es/inee/Ultimos_informes/PISA-2012.html]

Nisbet, J. y J. Shucksmith (1994, 4ª ed.): *Estrategias de aprendizaje*, Madrid, Santillana.

Oxford, R. (1991): *Language Learning Strategies. What Every Teacher Should Know*. Nueva York, Newbury House.

Vila Rubio, N. (ed.) (2012): *Lengua, literatura y educación en la España del siglo XX*, Bern, Peter Lang.

Yubero Jiménez, Santiago et al (coords.) (2015): *Las bibliotecas en la formación del hábito lector*, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.

Otras fuentes

A lo largo del curso los alumnos tendrán que consultar también fuentes electrónicas tales como periódicos en red, foros, blogs, fuentes orales, etc.

Además tendrán que trabajar con lecturas (novelas, cuentos...) pensadas para la etapa de Educación Primaria.

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Lingua española/P02G120V01303
